

et-TEMHİD

tiyar (tercih / seçim) yönteminin ispatına geçer. Kendisine biat edilecek imamın özelliklerini anlatır. Daha sonra Hz. Ebû Bekir, Ömer, Osman ve Ali'nin imâmetlerinin meşrûyetini, Şîa mensuplarının ileri sürdüğü iddiaları, Hz. Ali ile bazı ashop grupları ve Havâric arasındaki anlaşmazlıklara değinir, bu arada büyük İslâm çoğunluğunun imâmete dair Sünnî görüşünü de ortaya koyar.

et-Temhîd'de tartışma üslûbu ("Eğer denilirse ..." "şöyle cevap verilir ...") kullanılmıştır. Eserde âhiret bahisleri dışında Sünnî kelâmının hemen bütün konuları ele alınmış, daha sonra gelen Eş'arî kelâmcıları için bir örnek ortaya konmuştur. Kitaptaki tartışmaların çoğunun Mu'tezile'ye yönelik olduğu görülmektedir. Bu arada İslâm dışı gruplarla ilgili eleştirilerle imâmete dair açıklamaların fazla uzatıldığı kabul edilmektedir. *et-Temhîd*, Bâkîllânî'nin doğduğu tarihlerde vefat eden Ebû Mansûr el-Mâtürîdî'nin *Kitâbü't-Tevhîd*'iyle mukayese edildiğinde hacim bakımından birbirine yakın olan bu iki eserden *et-Temhîd*'de muhtevanın beşte birinden fazla bir kısmının Sünnî kelâmının ikinci derecedeki konuları arasında yer alan imâmete ayrıldığı görülür. İki eserde konuların ele alınışı genel kültür, mantıkî bağlantı, ilmî üslup ve naslara başvuru açısından karşılaştırıldığında *Kitâbü't-Tevhîd*'in daha üstün olduğu ortaya çıkmaktadır.

et-Temhîd'in bugüne kadar üç nüshası tesbit edilmiştir. Bunlardan birincisi 472'de (1079) istinsah edilen Paris nüshası olup (Bibliothèque Nationale, nr. A 6090) varak 61^a'dan itibaren İmâdüddin neşrine göre 191 sayfa eksiktir (s. 242-433). İkinci nüsha Süleymaniye (Ayasofya, nr. 2201, istinsah tarihi 478 [1085]), üçüncü nüsha Âtîf Efendi kütüphanelerindedir (istinsah tarihi 555 [1160]) olup halen bu kütüphanede yer almamaktadır, krş. McCarthy, neşreden giriş, s. 27). Eser ilk defa Mahmûd Muhammed el-Hudayrî – Muhammed Abdülhâdî Ebû Rîde tarafından *et-Temhîd fi'r-red 'ale'l-mülhîdî'l-Mu'a'ttîla ve'r-Râfi'za ve'l-Havâric ve'l-Mu'tezile* adıyla yayımlanmışsa da (bk. bibl.) burada sadece Paris nüshasına dayandığından metnin üçte birinden fazlası eksiktir. Neşrin sonuna Kâdî İyâz'ın *Tertîbü'l-medârik*'inde Bâkîllânî'ye ait biyografi kısmı eklenmiş ve *et-Temhîd* hakkında bazı notlar konmuştur. R. J. McCarthy, *Kitâbü't-Temhîd* adıyla gerçekleştirdiği neşirde (bk. bibl.) üç nüshayı göz önünde bulundurmakla birlikte imâmet bahsine yer vermemiş, buna sebep olarak da imâmetin kelâmın temel ko-

nularından olmayışını ve kendisinin bu kısmı neşretmeye hazır bulunmayışını zikretmiştir (neşredenin önsözü, s. 21-23). *et-Temhîd*'in İmâdüddin Ahmed Haydar tarafından (*Kitâb*) *Temhîdü'l-evâ'il ve tel-hîşu'd-delâ'il* adıyla yapılan neşri metnin tamamını ihtiva etmekte olup matbu iki nüshaya dayanmaktadır. *et-Temhîd* üzerine Ebû'l-Kâsım Abdülcelîl b. Ebû Bekir er-Rabâî ed-Dîbâcî (İbnü's-Sâbûnî) *et-Tesdîd fi şerhi't-Temhîd* adıyla bir şerh yazmıştır (Süleymaniye Ktp., Turhan Vâlide Sultan, nr. 20/1; Rabâî için bk. Hasan Hüsnî Abdülvehhâb, I, 390-391). *et-Temhîd*'le ilgili çeşitli makaleler kaleme alınmış olup bazıları şunlardır: Armand Abel, "Le chapitre sur le Christianisme dans le *Tamhîd* d'al-Bâqillânî" (*Etudes d'orientalisme dédiées à la mémoire de Lévi-Provençal*, Paris 1962, I, 1-11); "Le chapitre sur l'imamat dans le *Tamhîd* d'al-Bâqillânî" (*Le Shî'isme imâmite*, Paris 1970, s. 55-68); Jose M. Fornas Besterio, "al-Tamhîd De al-Bâqillânî y su transmisión an al-Andalus" (*Miscelanea de Estudios Arabes y Hebraicos*, XXVI-XXVII/2 [Granada 1977-1979], s. 433-440); Kambiz Ghaneasbassiri, "The Epistemological Foundation of Conceptions of Justice in Classical Kalâm: A Study of 'Abd al-Jabbâr's al-Mughnî and Ibn al-Bâqillânî's al-Tamhîd" (*Journal of Islamic Studies*, XIX/ 1 [Oxford 2008], s. 71-96).

BİBLİYOGRAFYA :

Bâkîllânî, *et-Temhîd* (nşr. İmâdüddin Ahmed Haydar), Beyrut 1407/1987, tür.yer.; a.e. (nşr. Mahmûd Muhammed el-Hudayrî – M. Abdülhâdî Ebû Rîde), Kahire 1366/1947, s. 241-259, 260-273, ayrıca bk. neşreden giriş, s. 28-31; a.e. (nşr. R. J. McCarthy), Beyrut 1957, neşreden giriş, s. 21-23, 26-28; a.mlf., *el-Beyân* (nşr. R. J. McCarthy), Beyrut 1958, s. 88; İbn Asâkir, *Tebyî-*

nü kezîbî'l-müfterî, s. 120; Sezgin, *GAS*, I, 609; Hasan Hüsnî Abdülvehhâb, *Kitâbü'l-'Umr fi'l-mu-şannefât ve'l-mü'ellîfîne't-Tûnisîyyîn* (nşr. Muhammed el-Arûsî el-Matvî – Beşîr el-Bekkûş), Beyrut 1990, I, 390-391; Bekir Topaloğlu, *Kelâm İlmi: Giriş*, İstanbul 2010, s. 57-58; a.mlf., "Allah", *DİA*, II, 496; Abdülkerim Özaydın, "Adudüddeve", a.e., I, 393; Mustafa Sinanoğlu, "Hristiyanlık", a.e., XVII, 369; a.mlf., "Reddiye", a.e., XXXIV, 519-520; M. Mansûr Hâşimî, "et-Temhîd", *Dânişnâme-i Cihân-i İslâm*, Tahran 1383/2004, VIII, 195-200.

BEKİR TOPALOĞLU

et-TEMHİD

(التمهيد)

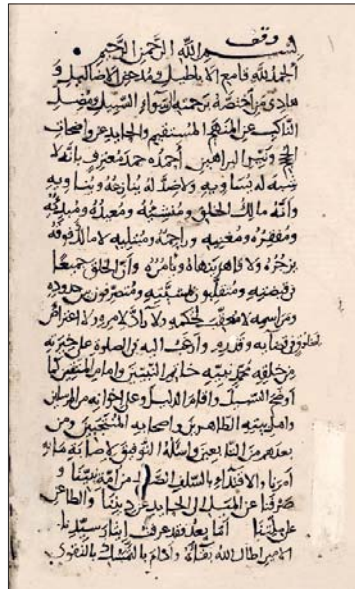
Ebû'l-Hattâb el-Kelvezânî'nin
(ö. 510/1116)

usûl-i fıkha dair eseri.

Tam adı *et-Temhîd fi usûli'l-fık'h*'tır (Kelvezânî, neşredenlerin girişi, I, 69-70). Başka isimlerle de anılan eser, Kelvezânî'nin hocası Ebû Ya'lâ el-Ferrâ'nın *el-'Udde'si* ve çağdaşı Ebû'l-Vefâ İbn Akil'in *el-Vâzih*'i ile birlikte Hanbelî fıkıh usulünün üç temel kaynağından biridir. Diğer ekollere nisbetle Hanbelîler'de fıkıh usulü yazımına geç sayılabilecek bir dönemde başlanmış olup usul kurallarını Ahmed b. Hanbel'den gelen rivayetler doğrultusunda tesbit konusunda önemli bir çaba harcayan Ferrâ'nın kitabı fakihler yöntemine göre kaleme alınan Hanbelî usulüne dair ilk eser sayılır. Bu yöntem Kelvezânî tarafından *et-Temhîd*'de devam ettirilmiştir.

Fıkıh ve fıkıh usulünün mahiyeti ve deliller hakkında genel bilgilerin ardından eserin başında kelâm, mantık ve dille ilgili bazı terimlerin tanımlarını içeren bir giriş bölümü yer alır. İbn Akil'in *el-Vâzih*'inde da

Bâkîllânî'nin
et-Temhîd adlı
eserinin
unvan
sayfasıyla
ilk sayfası
(Süleymaniye Ktp.,
Ayasofya,
nr. 2201)

izlenen, fakat sonraki Hanbelî usulcülere tarafından pek tercih edilmeyen bu yöntemde Ferrâ'nın *el-‘Udde*'si esas alınmıştır. Eserde ana konular hitap (harfler, emir ve nehiy, âm ve hâs, mücmel ve mübeyyen), Hz. Peygamber'in fiilleri, nesih, haberler, icmâ, kıyas, istishâb'ül-hâl, ictihad ve taklid şeklinde sıralanmıştır. Gerek bu tertipte (I, 121-123) gerekse eserin içeriğinde *el-‘Udde*'nin (krş. I, 213) yanı sıra önemli ölçüde Ebü'l-Hüseyin el-Basrî'nin *el-Mu‘temed*'inin de etkili olduğu görülür (krş. *el-Mu‘temed*, I, 8-9). Kelvezânî bazı yerlerde doğrudan Basrî'ye atıfta bulunmakla birlikte birçok konuda ismini vermekten *el-Mu‘temed*'den aynen ya da az bir tasarrufla bolca alıntı yapmıştır. Bu eseri ezberleyecek derecede mütalaa etmesi, müellifin ismine yer yer atıfta bulunduğu için her alıntıda zikretmemeyi bir kusur saymaması ve Ehl-i sünnet'e uygun görüşlerden istifade bir sakınca görmese de Hanbelîler'in Mu'tezile'ye karşı mesafeli duruşlarını dikkate alması bu tutumunun muhtemel sebepleri arasında sayılmaktadır. Esasen Basrî'nin *el-Mu‘temed*'inden alıntı konusunda bu ve benzeri sebeplerle aynı tutumun benimsendiği, Fahreddin er-Râzî'nin *el-Maḥşûl*'ünde ve Üsmendî'nin *Bezlü'n-nazar*'ında da görülmektedir. *et-Temhîd*'de daha çok *el-‘Udde* ve *el-Mu‘temed*'den yararlanılmış olmakla birlikte şu eserlerden de nakillerde bulunmaktadır: Ahmed b. Hanbel'in *Kitâbü Tâ‘atî'r-Resûl*ü, Ebü'l-Hasan Abdülazîz b. Hâris et-Temîmî'nin *Kitâbü'l-Aḳl*'ı, Yahyâ b. Sellâm'ın *Tefsîr*'i, Ebü Ubeyd Kâsım b. Sellâm'ın *Kitâbü'l-Garîb*'i, İbn Kuteybe'nin *Kitâbü'l-Câmi‘ li'n-nahv*'i, Ebü'l-Kâsım ez-Zeccâcî'nin *Kitâbü'l-Emâlî*'si, İbn Arafe en-Nahvî'nin (Niftaveyh) *Kitâbü'l-İstisnâs*ı (Kelvezânî, neşredenlerin girişi, I, 77-84). Ancak Kelvezânî'nin bazı meselelerde usulcülere yanlış görüşler nisbet ettiği de görülmektedir. Meselâ Ebü Ya'lâ el-Ferrâ'ya kelimelerin lugavî hakikatlerinden şer'î hakikatlere nakledildiği (I, 88; krş. *el-‘Udde*, I, 190), Kerhî'ye Kitap ve Sünnet'in umumunun kıyasla tahsisinin câiz olduğu (II, 121; krş. Cessâs, *el-Fuṣûl*, I, 110), Hanefîler'e mutlak emrin fiili hemen yapmayı gerektirdiği (I, 215; Kerhî ve Cessâs bu kanaatte olmakla birlikte Hanefîler'de hâkim görüş aksi yöndedir, krş. Cessâs, I, 295; Debûsî, s. 75; Serahsî, I, 26) görüşlerini nisbet etmesi böyledir.

et-Temhîd'de müellif meseleleri ele alırken genellikle önce tercih ettiği görüşü, daha sonra olabildiğince sahiplerini de be-

lirterek diğer görüşleri zikretmiş, ardından tercih ettiği görüşü delillendirmeye ve muhalif görüşü çürütmeye çalışmıştır. Hocasının yaptığı gibi usul kaidelerini temellendirme konusunda Ahmed b. Hanbel'den gelen rivayetleri aktarmaya özen gösteren Kelvezânî, Hanbelîler'de konuyla ilgili iki görüş veya rivayet bulunması durumunda ikisine de yer verip birini tercih etmiş ve gerekçesini açıklamıştır (meselâ bk. II, 120-121, 416). Yöntem, taksim, tertip, meseleleri ele alış biçimi vb. bakımından *el-‘Udde* ile önemli benzerlikler taşımakla birlikte (bir karşılaştırma için bk. neşredenlerin girişi, I, 85-94) *et-Temhîd* kendine has özelliklere sahip özgün bir eserdir. Meselâ müellif, hocasının Ahmed b. Hanbel'den naklettiği birtakım rivayetlerle ilgili değerlendirmelerine katılmamış (II, 119, 150, 151; IV, 295), bazan görüşünün onun zikretmediği veya tercih etmediği rivayetlere dayandırmış, Hz. Peygamber'in niteliği bilinmeyen fiilleri konusunda Ferrâ'dan farklı olarak tevakkufu tercih etmiş ve bunu onun zikretmediği bir rivayete dayandırmış (II, 317-329; ayrıca bk. II, 66, 68; krş. *el-‘Udde*, II, 525-526, 528), genellikle hocasının fikirlerine yer vermekle beraber birçok konuda onunkinden farklı tercihlerde bulunmuştur (neşredenlerin girişi, I, 95-107). Bazan da diğer görüşü daha güçlü bulduğunu ifade etmekle birlikte Ferrâ'nın görüşünü savunmuştur (I, 291; krş. *el-‘Udde*, II, 351; III, 194-198; IV, 1196).

Kelvezânî, bazı konularda mezhepte hâkim olan görüşü değil daha ziyade kelâm-cı usulcüler tarafından benimsenen görüşü tercih etmesiyle dikkati çekmektedir. Meselâ mutlak emrin tekrarı gerektirmediği (I, 187; krş. Ferrâ, I, 264; İbn Akil, II, 545-549), bir lafızla iki hakikatin (umûmü'l-müşterek) veya biri hakikat diğeri mecaz iki anlamın birlikte kastedilemeyeceği (II, 238-239; krş. Ferrâ, II, 703; İbn Akil, IV, 65), Kur'an'ın sünnetle neshinin şer'an câiz olduğu (II, 369; krş. Ferrâ, III, 788; İbn Kudâme, s. 84), dilde kıyasın câiz olmadığı (III, 455; krş. Ferrâ, IV, 1346; İbn Akil, II, 397), muhalifi bilinmeyen ve yaygınlık kazanmamış sahâbî sözünün hüccet olmadığı (III, 331-346; krş. Ferrâ, IV, 1178, 1185; Tûfî, III, 185; İbn Kudâme, s. 165), önceki şeriatların müslümanlar için bağlayıcı sayılamayacağı (II, 416-425; krş. Ferrâ, III, 757; İbn Akil, IV, 174) şeklindeki görüşleri mezhepte hâkim olan görüşlere aykırıdır. Bu görüşlerinden bazıları sonraki bir kısım Hanbelî usulcülere tarafından benimsenmiştir. Meselâ mutlak emrin tekrarı ge-

rektirmediği görüşü İbn Kudâme (*Ravzatü'n-nâzir*, s. 199), Tûfî (*Şerhu Muḥtaşari'r-Ravza*, II, 374) ve İbnü'l-Mibred (*Şerhu Ğāyeti's-sûl*, s. 287); Kur'an'ın mütevâtir sünnet ile neshinin câizliği Tûfî (*Şerhu Muḥtaşari'r-Ravza*, II, 320) ve İbnü'l-Mibred (s. 270); müşterek umumunun olmadığı İbn Kayyim el-Cevziyye (İbnü'n-Neccâr, III, 192); şer'in gelmesinden önce fiillerin hükmünün ibâha üzere olduğu görüşü İbnü'l-Lahhâm (*el-Muḥtaşar*, s. 51), İbnü'l-Mibred (*Şerhu Ğāyeti's-sûl*, s. 150) ve İbnü'n-Neccâr el-Fütûhî (*Şerhu'l-Kevkebi'l-münîr*, I, 325) tarafından tercih edilmiştir. Yine Kelvezânî'nin benimsediği bazı görüş ve tercihlerin kendisinden sonraki Hanbelî usulcülere arasında yaygınlık kazandığı görülmektedir. Meselâ Ferrâ, kelimelerin lugavî hakikatlerinden şer'î hakikatlere nakledildiğini kabul etmezken (*el-‘Udde*, I, 190) Kelvezânî nakledildiği görüşünü tercih etmiş (II, 252) ve bu tercihi kendisinden sonraki Hanbelî usulcülerinin geneli tarafından benimsenmiştir (İbn Akil, II, 426; İbn Kudâme, s. 173; Tûfî, I, 490-492; İbn Müflih, I, 87; Merdâvî, II, 492; İbnü'l-Lahhâm, s. 37; İbnü'l-Mibred, s. 124).

Eş'arîler ile Mu'tezile arasında ihtilâflı olan, şer'in gelmesinden önce fiillerin hükmü ve hüsün-kubuh meselesi gibi iki önemli meselede bu fiillerin hükmünün ibâha üzere bulunduğu (IV, 269-282; krş. Ferrâ, IV, 1243; İbn Akil, V, 259-262; Merdâvî, II, 765) ve bazı fiillerin hüsün ve kubhunun aklî olduğu (IV, 294-306; krş. Ferrâ, IV, 1259-1260; İbn Akil, I, 26, 200-204; Tûfî, I, 402-410; İbn Müflih, I, 149; İbnü'l-Lahhâm, s. 49-50; Merdâvî, II, 715; İbnü'l-Mibred, s. 148) görüşünü tercih ederek Mu'tezile tarafında yer almıştır. Kelvezânî'nin bu iki konuda benimsediği görüşlerde Hanbelîler'den Ebü'l-Hasan et-Temîmî kadar Basrî'nin de etkisi düşünülebilir; zira şer'in gelmesinden önce fiillerin hükmünün ibâha üzere olduğu konusunda esas itibarıyla Basrî'nin gerekçelerine dayanmıştır (krş. *el-Mu‘temed*, II, 315-322). *el-‘Udde*'den sonra Hanbelî usulünün eleştirel bir bakış açısıyla gözden geçirildiği *et-Temhîd*, sonraki Hanbelî usulcülerin eserlerine kaynaklık etmesi yanında (meselâ Merdâvî, eserinde yararlandığı Hanbelî kaynakları arasında Ferrâ'nın eserlerinden sonra ikinci sırada Kelvezânî'nin *et-Temhîd*'ini zikretmiştir, *et-Tahbîr*, I, 7) Şâfiî usulcülerinden Bedreddin ez-Zerkeşî'nin *el-Bahrü'l-muḥîṭ*'inin temel kaynakları arasında yer almaktadır (I, 6). *et-Temhîd*, ilk iki cildi Müfid Muhammed Ebü Amşe, diğer iki

et-TEMHİD

cildi Muhammed b. Ali b. İbrâhim tarafından Mekke Ümmülkurâ Üniversitesi'nde doktora tezi olarak neşre hazırlanmış ve yayımlanmıştır (I-IV, Cidde 1406/1985).

BİBLİYOGRAFYA :

Kelvezânî, *et-Temhîd* (nşr. Müfid M. Ebû Amşe), Cidde 1406/1985, I-II, tür.yer.; (nşr. Muhammed b. Ali b. İbrâhim), III-IV, tür.yer.; ayrıca bk. neşredenlerin girişi, I, 69-70, 77-84, 85-94, 95-107; Cessâs, *el-Fuṣûl fi'l-uṣûl* (nşr. M. M. Tâmir), Beyrut 2000, I, 110, 154-155, 295; Debûsî, *Takvîmü'l-edile* (nşr. Halîl Muhyiddin el-Meys), Beyrut 1421/2001, s. 75; Ebû'l-Hüseyn el-Basrî, *el-Mu'temed* (nşr. Halîl el-Meys), Beyrut 1403/1983, I, 8-9; II, 315-322; Ebû Yalâ el-Ferrâ, *el-'Udde fi uṣûli'l-fikh* (nşr. Ahmed b. Ali el-Mübârekî), Riyad 1993, I-IV, tür.yer.; Şemsüleimme es-Serahsî, *el-Uṣûl* (nşr. Ebû'l-Vefâ el-Efgânî), Beyrut 1393/1973, I, 26, 260; Ebû'l-Vefâ İbn Akil, *el-Vâzih fi uṣûli'l-fikh* (nşr. Abdullah b. Abdülmuhsin et-Türkî), Beyrut 1420/1999, I-V, tür.yer.; Tûfî, *Şerhu Muhtaşari'r-Ravza* (nşr. Abdullah b. Abdülmuhsin et-Türkî), Beyrut 1990, I, 402-410, 490-492; II, 320, 374; III, 185; Muvaffakuddin İbn Kudâme, *Ravzatü'n-nâzir* (nşr. Abdülazîz b. Abdurrahman es-Sâid), Riyad 1987, s. 84, 165, 173, 199; Zehebî, *A'lâmü'n-nübela'*, XIX, 349; Şemseddin İbn Müflih, *Uṣûlü'l-fikh* (nşr. Fehd b. Muhammed es-Sedhân), Riyad 1420/1999, I-IV, tür.yer.; Bedreddin ez-Zerkeşî, *el-Baḥrû'l-muḥîṭ* (nşr. M. M. Tâmir), Beyrut 1421/2000, I, 6; İbn Receb, *ez-Zeyl 'alâ Ṭabakâti'l-Hanâbile* (nşr. Abdurrahman b. Süleyman b. Muhammed el-Useymin), Riyad 1425/2005, I, 273; İbnü'l-Lahhâm, *el-Muhtaşar fi uṣûli'l-fikh* (nşr. M. Hasan M. Hasan İsmâil), Beyrut 2000, tür.yer.; Ali b. Süleyman el-Merdâvî, *et-Taḥbîr şerhu't-Tahrîr fi uṣûli'l-fikh* (nşr. Abdurrahman b. Abdullah el-Cibrîn v.dğr.), Riyad 1421/2000, I, 7; II, 492, 587, 715, 765; V, 2211, 2401; VI, 3050; VIII, 3770, 3800; İbnü'l-Mibred, *Şerhu Ğâyeti's-sûl ilâ 'ilmi'l-uṣûl* (nşr. Ahmed b. Turukî el-Anzî), Beyrut 2000, tür.yer.; İbnü'n-Neccâr el-Fütühî, *Şerhu'l-Kevebi'l-münîr* (nşr. Muhammed ez-Zühaylî - Neziḥ Hammâd), Mekke 1413, I-IV, tür.yer.; Brockelmann, *GAL Suppl.*, I, 687; *Hedyyetü'l-ârifin*, II, 6; Abdülkâdir Bedrân, *el-Medḥal ilâ mezhebi'l-İmâm Ahmed b. Hanbel* (nşr. Abdullah b. Abdülmuhsin et-Türkî), Beyrut 1401/1981, s. 462; Bekr b. Abdullah Ebû Zeyd, *el-Medḥalü'l-mufaṣṣal ilâ fikhî'l-İmâm Ahmed b. Hanbel*, Riyad 1417/1997, II, 943, 1070; Abdullah b. Muhammed b. Ahmed et-Tarikî, *Mu'cemü muṣannefâti'l-Hanâbile*, Riyad 1422/2001, II, 138.

DAVUT İLTÂŞ

TEMİM (Benî Temîm)

(بنو تميم)

Adnânîler'e mensup
bir Arap kabilesi.

Kabilenin atası Temîm b. Mürr'ün nesebi Adnân'a kadar uzanır. Temîm'in Avrâ bint Dabbe adlı hanımından olan üç oğlu Zeyd Menât, Amr ve Hâris kabilenin ana kollarını oluşturur. Kabilenin diğer belli başlı alt kolları şunlardır. Anber, Mâlik, Han-

zale b. Mâlik, Mâzin, Kâ'b b. Sa'd, Rebîa, Dârim b. Hanzale, Mucâşî', Nehşel, Avf, Sem'ân. Yemâme çevresindeki Necid, İran körfezi, Basra, Bahreyn ve Kûfe bölgesindeki Uzheyb, Temîmliler'in yerleşim alanlarıydı. İslâm'dan önce Hîre bölgesine de yerleşen kabilenin bir kısmı Kûfe şehrinin kurulmasından sonra Kûfe'ye, Kuzey Afrika'ya ve Horasan'a gitmiştir. Göçebe olmaları sebebiyle kabilenin ekonomik hayatı hayvancılığa dayanmaktaydı. Arap yarımadasında ticarî hayatın merkezleri olan panayırlardan biri Temîm kabilesinin yerleşim bölgesi Muşakkar'da kuruluyordu. Büyük çoğunluğunu Mudar kabilelerinin oluşturduğu Ukâz panayırı da Temîmliler'in aktif biçimde görev aldıkları pazarlardandı. Bu pazarlarda çıkan anlaşmazlıklar Temîm ve kollarına mensup kişiler tarafından hallediliyordu. İslâm'dan önceki dönemde Temîm kabilesiyle Kelb kabilesi arasında siyasi ve ticarî bir ittifak söz konusuydu. Kabilenin bir diğer müttefiki Hîre'deki Lahmîler'di. Ancak Lahmîler'le iyi ilişkilerin, zamanla yerini kanlı savaflara bırakması Temîm'i Hîreliiler'in ticarî rakipleri Kureys'e yaklaştırdı ve onlarla ittifak yapmalarına sebep oldu. Kureys, Temîmliler'in mallarını pazarlarda satıyor ve onlara ihtiyaç duydukları malları temin ediyordu. Ayrıca evlilik yoluyla bu iki kabile arasında akrabalık bağı kuruldu.

İslâm'dan önce Temîm kabilesinin çoğu putperestti. Şems adlı bir putun Temîm'in özel putu olduğu, hac maksadıyla bu putu ziyaret ettikleri kaydedilir. Öte yandan Arabistan'ın doğusu ile Bahreyn'in Sâsânî egemenliğinde bulunması Temîmliler arasında Mecûsiliğin yayılmasına yol açtı; Hîre'ye göç eden Temîmliler ise Hristiyanlığın etkisinde kaldılar. Temîmliler'in yoğun biçimde yaşadıkları Basra, Uman ve Bahreyn, II. Şâpûr zamanında Sâsânîler'in nüfuz alanına girdi. Temîmliler'le Sâsânîler arasında bazı gerginlikler yaşandı. Yemen'den Medâin'e giden Sâsânî ticaret kervanlarına saldıran Temîm kabilesi Muşakkar'da İranlılar tarafından kanlı bir şekilde cezalandırıldı. Benzer bir olay Hz. Ebû Bekir'in hilâfetine ilk yıllarında meydana geldi. İran kîsrâsı Temîmliler üzerine bir ordu gönderdi. Bu olayların ardından Temîm ile Sâsânîler arasındaki ilişkiler düzeldi ve Sâsânîler'in yıkılışına kadar bu şekilde devam etti. Temîmliler, Hîreliiler'le de genellikle iyi ilişkiler içinde bulundu. Hîre me-likleri yönetime katılmalarını sağlayarak bedevî Temîmliler'i kontrol altında tuttu; bu amaçla Ridâfe adıyla kral nâibliğine benzer bir kurum oluşturuldu.

Eyyâmü'l-Arab'da Temîm ile diğer Arap kabileleri arasında çok kanlı savaşlar cereyan etti. Rebîa, Hâris b. Kâ'b, Bekir b. Vâil, Kays ve müttefiklerine karşı yapılan savaşlar bunların en önemlileridir. Temîm ile Kureys arasındaki ticarî ilişkiler siyasi ilişkileri de etkiledi. Kabilenin atası Temîm b. Mürr'ün Kureys kabilesinin dayıları oluşturu (Temîm b. Mürr'ün kız kardeşi olan Berre bint Mür, Kureys'in babası Nadr b. Kinâne'nin annesidir) bu ilişkilere katkıda bulundu. İslâm'dan önce Hz. Muhammed'in Temîm'den İyâz b. Hımâr gibi arkadaşları vardı. Hz. Hatice'nin Resûl-i Ekrem'le evlenmeden önceki eşi Ebû Hâle Temîm kabilesindendi. Kureys kervanları Dûmetül-cendel'e gitmek istediklerinde Temîm'e ait Hazn'e uğradı. İran kîsrâları Bahreyn valilerini Temîm kabilesinin Abdullah b. Zeyd boyundan seçerdi. Hz. Peygamber zamanındaki Bahreyn Valisi Münzir b. Sâvâ idi. Resûlullah, 9 (630) yılında Alâ b. Hadramî'yi Münzir b. Sâvâ'yı ve halkını İslâmiyet'e davet için Bahreyn'e gönderdi. Münzir İslâmiyet'i kabul edip valilik görevini sürdürdü. Onunla birlikte bölgedeki Araplar'la bir kısım İranlılar da müslüman oldu. Resûl-i Ekrem ile kendisinden kısa bir süre sonra ölen Münzir arasında bazı yazışmalardan söz edilmektedir.

Mekke'nin fethi sırasında İslâm ordu-sunda bazı Temîmliler'in de bulunduğu bilinmektedir. Akra' b. Hâbis başkanlığında ki Temîmliler, Resûlullah ile birlikte Huneyn ve Tâif seferlerine katıldılar. Huneyn Savaşı'nın ardından Temîmliler'in ellerindeki esirleri bırakmak istememeleri Hz. Peygamber'i üzdü. Kendileriyle bu meseleyi konuşmasına rağmen esirleri hâlâ ellerinde tuttuklarından esirler için fidye belirlendi. Akra' b. Hâbis de müellefe-i kulûbdan sayılarak kendisine 100 deve verildi. 9 (630) yılında Resûl-i Ekrem'in Huzâa kabilesinin yıllık vergilerini toplamak için gönderdiği memurun aynı yörede hayvan otlatan, henüz müslüman olmamış Temîm'in bir kolu olan Benî Anber'den de vergi istemesi üzerine karışıklık çıktı. Hz. Peygamber durumu öğrenince Uyeyne b. Hısn el-Fezârî kumandasında elli kişilik bir birliği Benî Anber üzerine gönderdi. Uyeyne on bir kadın, on bir erkek ve otuz kadar çocuğu esir alıp Medine'ye getirdi. Bu olayın ardından Temîm kabilesi bir heyet göndererek esirlerin iadesini istedi. Resûlullah esirleri serbest bırakınca heyettekilere İslâmiyet'i benimsedi. Temîmliler aynı yıl yetmiş seksen kişilik bir diğer heyeti Hz. Peygamber'e yolladı. İçlerinde Akra' b. Hâbis gibi müslümanlar yanında Utâ-